

[Poul Møller.]

indrettes efter de økonomiske omstændigheder, ser vi ikke, hvad man skal med en økonomisk politik. Jeg tror, man tør sige — og det tror jeg også ligger i den højtærede økonomiministers voldsomme smilen og latter i øjeblikket — at såfremt de økonomiske omstændigheder havde været sådan i fjor, som de er i dag, ville den højtærede minister aldrig have været med til at fremsætte forslag om tvangslånets indførelse. Havde vi levet under det økonomiske vejrlig og klima, vi har nu, ville regeringen aldrig have fundet på denne foranstaltning. Der ligger allerede deri et spørgsmål om, hvorvidt det er berettiget at fortsætte med den. Hvis vi er enige så langt, at ingen i dette ting ville have foreslået denne foranstaltning, hvis de økonomiske forhold havde været i fjor, som de er i år, så er vi også enige om, at det er rigtigt at drøfte, hvorvidt den fortsat er nødvendig, og hvorvidt den fortsat skulle være et gode, også efter flertallets opfattelse.

Opgaven i dag for dansk økonomi og for dansk politik er at øge produktionen og beskæftigelsen og at modvirke den konjunkturbevægelse, vi befinder os i, og ikke ad politisk vej at forstærke nedgangskonjunkturen. Men det, der sker bl. a. gennem tvangslånet, er jo, at man forstærker den nedadgående konjunktur, for tvangslånet virker uforholdsmæssig stærkt på investeringen og på opsparingen og dermed på produktion og beskæftigelse. Man får ikke meget ud af at diskutere skøn, for man bliver aldrig enig om skøn, og derfor er jeg gået ud fra det skøn, som den højtærede finansminister anlagde i fjor, da han fremsatte forslaget om disse foranstaltninger og sagde, at halvdelen af stabiliseringslånet måtte man regne med blev taget fra den private opsparing og halvdelen fra det private forbrug. Man kunne nok have en anden opfattelse, men hvis vi skal til at kaste os ud i en diskussion om skøn, bliver vi aldrig enige. Det var ganske givet, at ministeren ikke anlagde samme skøn med hensyn til nogen af de andre foranstaltninger, at man også her tog halvdelen af provenuet fra opsparingen. Hvad brændevinsafgiften, øl-afgiften o. lign. angår, er det naturligvis klart, at man tog det fra forbruget, at det var direkte forbrugsbegrænsende foranstalt-

ninger, medens tvangslånet derimod, i hvert fald efter regeringens eget skøn, for halvdelen vedkommende blev taget fra opsparingen. Tvangslånet virker altså i modsætning til de fleste andre foranstaltninger stærkt på investering og opsparing og dermed på produktion og beskæftigelse, og det er i høj grad tvivlsomt, om det er klog politik at fortsætte hermed på et tidspunkt, hvor produktion og beskæftigelse er faldende.

Opretholdes tvangslånet, føler jeg mig overbevist om, at vi i løbet af kort tid vil blive stillet over for forslag fra den høje regering om beskæftigelsesforanstaltninger, der skal finansieres af staten, altså af skatteborgerne og af tvangslånsbetalerne, beskæftigelsesforanstaltninger af offentlig karakter, hvis produktive værdi og eksportværdi formentlig ikke vil modsvare værdien af at overlade disse penge, tvangslånsmidlerne, til de borgere, der har tjent dem, og lade dem selv anbringe dem.

Vi ved jo dog, at regeringen ikke har tænkt sig — det er der i hvert fald ingen af os der tør påstå — at lade arbejdsløsheden gå sin gang. Vil man ikke lade arbejdsløsheden gå sin gang, må man træffe nogle foranstaltninger. Man kan gøre det ved at forsøge at animere det private erhvervsliv, f. eks. ved at lette den byrde, som tvangslånet er for dem, der skal betale det, eller man kan gøre det ved offentlig finansiering af et eller andet beskæftigelsesarbejde. Ud fra vort principielle synspunkt må det være rigtigere at forsøge at løse arbejdsløshedsproblemerne ved at gøre erhvervslivet så stærkt som muligt, ved at give det større likviditet, flere penge, som det kan arbejde med, i stedet for at begrænse dets muligheder og dets likviditet og lade staten sætte offentlige arbejder i gang.

Der er en risiko ved alt, og jeg underkender ikke, at der også er en risiko ved at ophæve tvangslånet, men det bør ikke glemmes, at det trods alt er mere risikabelt at lade være med at trække vejret end at trække vejret. Risiciene ved tvangslånets ophævelse er fremhævet kraftigt i dag af den højtærede finansminister og af det ærede medlem hr. Per Hækkerup. Goderne ved en sådan foranstaltning, det incitament til beskæftigelse og produktion, som kunne ligge heri, overser man ganske. Ikke med